

INFORMACIJA

o statusu pripreme Nacionalnog akcionog plana za implementaciju Evropske garancije za djecu u Crnoj Gori 2026–2030

Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije nastavlja aktivnosti na izradi Nacionalnog akcionog plana za implementaciju Evropske garancije za djecu za period 2026–2030 (u daljem tekstu: NAP).

Izrada NAP-a odvija se u skladu sa Preporukom Savjeta (EU) 2021/1004 od 14. juna 2021. godine o uspostavljanju Evropske garancije za djecu, relevantnim preporukama Evropske komisije u okviru procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, kao i na osnovu nalaza i preporuka sadržanih u dokumentu „Dubinska analiza u svrhu operacionalizacije Evropske garancije za djecu u Crnoj Gori – Završni izvještaj“, koji je pripremljen uz podršku UNICEF-a.

U odnosu na prethodno informisanje Vlade, u proteklom periodu ostvaren je značajan napredak, posebno u dijelu međuresorske koordinacije i konsultacija, uključivanja perspektive djece, usmjeravanja resora na definisanje mjera zasnovanih na dokazima i nalazima Dubinske analize, angažovanja finansijskog eksperta i intenziviranja koordinacije sa Evropskom komisijom.

U skladu sa Zaključkom Vlade kojim su nadležna ministarstva i institucije obavezani na saradnju u procesu izrade Nacionalnog akcionog plana za implementaciju Evropske garancije za djecu, Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije je u prethodnom periodu sprovedo širok krug međuresorskih konsultacija. Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije je, na osnovu nalaza Dubinske analize, preporuka Evropske unije i rezultata sprovedenih konsultacija, nadležnim resorima konkretno predložilo mjere i aktivnosti iz njihovih oblasti nadležnosti.

Konsultacije su bile usmjerene na sagledavanje postojećih politika, mjera i programa iz nadležnosti različitih resora, identifikovanje potreba djece i porodica u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, kao i utvrđivanje mogućnosti za unapređenje postojećih i definisanje dodatnih aktivnosti koje mogu biti uključene u NAP. U tom okviru održani su sastanci i konsultacije sa predstavnicima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Ministarstva zdravlja, Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Ministarstva sporta i mladih, Ministarstva kulture i medija, Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstvo energetike i rudarstva, Ministarstva unutrašnjih poslova, kao i sa drugim relevantnim resorima i institucijama. Od nadležnih resora očekuje se da se povratno izjasne o predloženim mjerama, da ih konačno usaglase sa svojim sektorskim politikama, programima i raspoloživim kapacitetima i da Ministarstvu dostave konačne predloge mjera i aktivnosti za uključivanje u NAP. Konsultacije su dodatno vođenje sa Zajednicom opština i UNICEF-om.

U dijelu koji se odnosi na oblast stanovanja, Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije je, kroz konsultacije sa Zajednicom opština Crne Gore, predstavilo predložene mjere i aktivnosti koje su formulisane u skladu sa preporukama Preporuke Savjeta (EU) 2021/1004 i nalazima relevantnih analiza. Zajednica opština Crne Gore je Ministarstvo dopisom od 24. septembra 2026. godine obavijestila da je sedam lokalnih samouprava dostavilo komentare na predložene mjere koje se odnose na socijalno stanovanje, od kojih se šest negativno izjasnilo. U dopisu je navedeno da opštine nijesu u mogućnosti da obezbijede

stanove za socijalno stanovanje i subvencije za zakupninu stanova za ranjive kategorije stanovništva, te da će ove usluge finansirati u skladu sa svojim mogućnostima i potrebama.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo socijalnog staranja smatra da je prilikom finalizacije NAP-a neophodno uvažiti stavove lokalnih samouprava u pogledu njihovih kapaciteta i načina sprovođenja mjera, ali istovremeno obezbijediti puno usklađivanje NAP-a sa Preporukom Savjeta (EU) 2021/1004. Naime, Preporuka izričito obuhvata adekvatno stanovanje kao jednu od oblasti u kojima djeci u potrebi treba garantovati efikasan pristup i preispitivanje stambenih politika, uključujući socijalno stanovanje, stambenu pomoć i stambene naknade, kao i prioritetan i pravovremen pristup socijalnom stanovanju ili stambenoj pomoći djeci u potrebi i njihovim porodicama. Zbog toga Ministarstvo smatra da se oblast stanovanja ne može izostaviti iz NAP-a, već je potrebno sa nadležnim resorom definisati izvodljive i održive modele implementacije, u skladu sa raspoloživim nadležnostima i kapacitetima.

U tom kontekstu, posebno je značajna dobra saradnja Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, kao nadležnim resorom za oblast stambene politike. Dalji rad treba zasnovati na postojećem pravnom i strateškom okviru, uključujući Zakon o socijalnom stanovanju i Strategiju stambene politike Crne Gore do 2034. godine, kako bi se kroz NAP definisale mjere koje su usklađene sa preporukama EU, a istovremeno realno sprovode u okviru nadležnosti i dostupnih finansijskih i institucionalnih kapaciteta.

U ovoj fazi procesa Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije očekuje povratno izjašnjenje svih nadležnih resora o dostavljenim predlozima, kako bi se obezbijedili konačni predlozi mjera i aktivnosti i njihova puna usklađenost sa nalazima Dubinske analize, preporukama Evropske unije i relevantnim sektorskim politikama.

Posebna pažnja u procesu konsultacija posvećena je tome da resori svoje predloge mjera i aktivnosti ne definišu izolovano, već da ih zasnivaju na nalazima i preporukama dokumenta „Dubinska analiza u svrhu operacionalizacije Evropske garancije za djecu u Crnoj Gori“. Resori su tokom konsultacija usmjereni da prilikom predlaganja i finalizacije mjera polaze od problema i potreba identifikovanih u Dubinskoj analizi, jasno povežu predložene mjere i aktivnosti sa identifikovanim barijerama i potrebama ciljnih grupa, daju prednost intervencijama zasnovanim na dokazima i postojećim nacionalnim kapacitetima, izbjegavaju preklapanja sa postojećim strateškim dokumentima i programima i definišu aktivnosti koje mogu dati mjerljiv doprinos očekivanim rezultatima NAP-a. Istovremeno, resorima je preporučeno da mjere i aktivnosti strukturiraju u skladu sa predloženom Teorijom promjene, odnosno tako da postoji jasna veza između identifikovanog problema, intervencije, neposrednih rezultata i očekivanog dugoročnog uticaja. Ovakav pristup obezbijedio je da NAP ne predstavlja samo zbir sektorskih aktivnosti, već koherentan međusektorski okvir intervencija usmjerenih na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti djece.

Posebna pažnja posvećena je uključivanju djece u proces izrade NAP-a. Uz podršku UNICEF-a sproveden je poseban proces dječje participacije, kroz projekat „Djeca kao istraživači i kreatori: Oblikovanje EU Garancije za djecu u Crnoj Gori“, kroz koji su prikupljeni stavovi, iskustva i preporuke djece, uključujući djecu iz različitih ranjivih grupa. Rezultati procesa objedinjeni su u dokumentu i predstavljaju važan input za finalizaciju mjera i aktivnosti NAP-a. Preporuke djece se u završnoj fazi dodatno razmatraju u odnosu na postojeće mjere i aktivnosti, kako bi se tamo gdje je potrebno intervencije konkretnije definisale ili dopunile. Na

ovaj način proces izrade NAP-a objedinjava analitičku osnovu, institucionalne prijedloge i perspektivu djece kao direktnih korisnika budućih mjera.

U ovoj fazi procesa stavljen je fokus na intenziviranje koordinacije sa Evropskom komisijom. Ministarstvo je uspostavilo komunikaciju sa Evropskom komisijom u cilju pravovremene razmjene informacija o procesu izrade NAP-a, predstavljanja ključnih elemenata nacрта i pripreme dokumenta za dostavljanje Evropskoj komisiji na mišljenje. Ovakav pristup je posebno značajan imajući u vidu da je cilj da se eventualne sugestije i preporuke Evropske komisije integrišu prije finalizacije NAP-a i njegovog upućivanja Vladi na usvajanje.

Nakon finalizacije dovoljno stabilnog nacрта, Ministarstvo će dokument dostaviti Evropskoj komisiji na mišljenje do kraja oktobra 2026. godine, a dobijene komentare i preporuke integrisati u konačni tekst NAP-a.

Imajući u vidu potrebu da mjere NAP-a budu praćene realnim finansijskim procjenama i održivim budžetskim okvirom, Ministarstvo je pristupilo angažovanju finansijskog eksperta za budžetiranje NAP-a. Nakon odustajanja prvorangirane kandidatkinje zbog nemogućnosti da ispoštuje predviđenu dinamiku usljed drugih profesionalnih obaveza, angažman je ponuđen drugorangiranom kandidatu. Angažman eksperta obuhvata: detaljnu finansijsku analizu NAP-a, analizu postojećeg finansiranja usluga i davanja za djecu i porodice iz državnog budžeta, izradu višegodišnjeg okvira troškova za mjere NAP-a, izradu pojednostavljene cost-benefit/cost-effectiveness analize, konsultacije sa relevantnim nacionalnim akterima radi validacije pretpostavki i budžetskog okvira i pripremu smjernica za održivost mjera i njihovo uključivanje u nacionalne budžetske procese. Finansijsko budžetiranje odvijaće se paralelno sa finalizacijom mjera i koordinacijom sa Evropskom komisijom, kako bi konačni NAP imao jasno definisane finansijske implikacije i realan višegodišnji okvir za sprovođenje.